

bære kniv samt skærpeelse af straffen for ulovlig besiddelse af kniv mv.).

1.2. Lovforslagets hovedpunkter

Forslaget til lov om politiets virksomhed indeholder 7 kapitler.

Kapitel 1 (§ 1) indeholder en bestemmelse om politiets formål og virke, hvorefter politiet skal virke for tryghed, sikkerhed, fred og orden i samfundet. Politiet skal fremme dette formål gennem forebyggende, hjælpende og håndhævende virksomhed. Der henvises til pkt. 3 nedenfor.

Kapitel 2 (§ 2) beskriver politiets opgaver, jf. pkt. 4 nedenfor.

Kapitel 3 (§§ 3-11) regulerer politiets indgreb. Det følger heraf, at politiet ikke uden for de tilfælde, hvor det følger af bestemmelserne i dette kapitel eller anden lovgivning, kan foretage indgreb over for borgerne. Det følger endvidere af bestemmelserne, at politiet bl.a. har til opgave at forebygge og afværge fare for orden og sikkerhed, at beskytte borgernes ret til at forsamle sig, og at tage sig af svage og udsatte persongrupper, som er ude af stand til at tage vare på sig selv, og som træffes under sådanne omstændigheder, at de er til fare for sig selv eller andre. Politiet kan bl.a. udstede påbud og foretage legemsbesigtigelse og frihedsberøvelse for at varetage de anførte hensyn. Politiet kan endvidere foretage stikprøvevis visitation på bestemte steder af personer mv. for at kontrollere, om nogen besidder våben. Der henvises nærmere til pkt. 5 nedenfor.

Kapitel 4 (§§ 12-19) indeholder bestemmelser om politiets anvendelse af magt. Bestemmelserne indeholder en udtømmende opregning af de formål, som kan begrunde magtanvendelse. Endvidere fremgår det af bestemmelserne, at magtanvendelse skal være nødvendig og forsvarlig samt proportional i forhold til den interesse, der søges beskyttet. Kapitel 4 regulerer herudover anvendelse af de særlige magtmidler skydevåben, stav, gas og hund. Der henvises nærmere til pkt. 6 nedenfor.

Kapitel 5 (§ 20) regulerer politiets adgang til under visse betingelser at lade foranstaltninger udføre som selvhjælpshandlinger, jf. pkt. 7 nedenfor.

Kapitel 6 (§§ 21-22) indeholder bemyndigelsesbestemmelser til justitsministeren, hvorefter ministeren kan fastsætte regler, herunder om bødestraf, til varetagelse af de hensyn til orden og sikkerhed, som i dag er reguleret af normalpolitivedtægten. Kapitel 6 er nærmere behandlet under pkt. 8 nedenfor.

Kapitel 7 (§§ 23-26) indeholder ikrafttrædelsesbestemmelser mv., herunder om ophævelse af den gæl-

dende bestemmelse i retsplejelovens § 108 samt ophævelse af Lov angaaende Omordning af Kjøbenhavns politi mv. og Lov om Politiet uden for Kjøbenhavn.

2. Baggrunden for lovforslaget

2.1. Det lovmæssige grundlag for politiets virksomhed findes i dag i en lang række love, der dækker vidt forskellige områder af samfundslivet. De mere generelle lovbestemmelser om politiet findes i loven om Københavns politi fra 1863 og i loven om politiet uden for København fra 1871, som fortsat danner grundlag for politiets arbejde særligt på det ordensmæssige område. På det retsplejemæssige og straffetretlige område er politilovene i vidt omfang suppleret og erstattet af bestemmelser i retsplejeloven og straffeloven.

I de seneste årtier er der gennemført en trinvis revision og modernisering af retsplejelovens regler om de straffeprocessuelle tvangsindgreb. Inden for straffetretsplejen er politiets adfærd over for borgerne således undergivet en detaljeret lovmæssig regulering af nyere dato.

I modsætning hertil er der kun få og meget generelle lovregler om politiets magtanvendelse som led i den almindelige ordenshåndhævelse. De centrale bestemmelser er de almindelige regler om nødret og nødværge i straffelovens § 13 og § 14, herunder § 13, stk. 3, om lovlig retshåndhævelse, samt bestemmelsen om politiets såkaldte generalfuldmagt i retsplejelovens § 108, stk. 1, der fastslår, at "Politiets opgave er at opretholde sikkerhed, fred og orden, at påse overholdelsen af love og vedtægter samt at foretage det fornødne til forhindring af forbrydelser og til efterforskning og forfølgning af sådanne".

I kommissoriet for Politikommissionen, der blev nedsat den 8. juli 1998, er det anført, at disse bestemmelser fra en praktisk synsvinkel formentlig i det væsentlige danner en velfungerende og almindeligt accepteret ramme for politiets magtanvendelse, der på en række områder er nærmere reguleret ved mere detaljerede administrativt fastsatte forskrifter, bl.a. om anvendelsen af magtmidler som skydevåben, politistav og politihunde. Samtidig må det konstateres, at en så sparsom og generelt holdt lovregulering af et så centralt område som politiets magtanvendelse, herunder f.eks. i form af detentionsanbringelser, næppe i dag kan forekomme tilfredsstillende. Der henvises i den forbindelse også til den lovgivningstradition, der har udviklet sig her i landet inden for andre områder, og til, at der i flere lande, vi normalt sammenligner os